

KRONIKA ETNOLOGICZNA.

† Andrzej Gawroński (1885—1927). W lutym 1928 r. Lwowskie Towarzystwo Naukowe i Polskie Towarzystwo Orientalistyczne obchodziły uroczystym posiedzeniem rocznicę śmierci Andrzeja Gawrońskiego, profesora językoznawstwa porównawczego i filologii indyjskiej na uniwersytecie lwowskim, członka komitetu redakcyjnego „Ludu”. Gawroński łączył niezwykle rozległą i gruntowną znajomość języków i literatur nie tylko europejskich, ale także wschodnich, z żywym zainteresowaniem dla innych dziedzin humanistyki, historii, filozofji i historii kultury. Z prac czysto językoznawczych pozostawił niewiele. Pewna część ich to artykuły i rozprawy, które ukazały się w „Języku Polskim”, t. IV—VII. Większość spuścizny naukowej Gawrońskiego dotyczy różnych dziedzin indologii, przede wszystkim literatury indyjskiej. Prace te, jako przeznaczone dla zagranicy, pisane są prawie wyłącznie w językach obcych (niemieckim, angielskim i francuskim). Publikował je zrazu zagranicą, później w „Roczniku Orientalistycznym” lub w „Pracach Komisji Orientalistycznej” Akademii. Z poszczególnych działów literatury indyjskiej pociągały Gawrońskiego przede wszystkim literatura buddystyczna i dramat. Zajmował się on krytyką tekstu i chronologią pieśni epicznych Aśvaghosy, poety buddyjskiego z 2-go w. p. Chr. i przetłumaczył nawet wybór jego utworów na rymy polskie (Biblioteczka Wschodnia Nr. 2). W zbiorze rozpraw p. t. *Notes sur les sources de quelques drames indiens* (1921, Prace Kom. Or. Nr. 4) wykazuje wpływ pierwiastków ludowych na kilka artystycznych dramatów indyjskich. Szczególniej artykuł *La genèse de l'acte IV de Vikramorvasi* jest bardzo interesujący dla folklorysty. Gawroński wykazuje w nim, jak pewna legenda indyjska z biegiem czasu staje się bajką ludową, z której zaczerpnął Kālidāsa fabułę swego dramatu. Że wzorem poety była bajka, a nie legenda, wynika z okoliczności, że te właśnie motywy, których brak w legendzie, a które napotykałyśmy w bajce, są typowymi dla bajki indyjskiej. Przemiana legendy na bajkę, ilustracja ekskluzywnej zresztą teorii braci Grimm, spowodowana jest tutaj dwudziestowiekową ewolucją poglądów religijnych. Nowa religja, buddyzm, przejmując legendę, wegetującą

już tylko w postaci bajki ludowej, aby ją natchnąć nową treścią, przedstawić bohatera zwykłej bajki jako inkarnację Buddy. W tymże artykule Gawroński wykazuje, jak we formie swej IV akt wymienionego dramatu Kālidāsy wykazuje wpływ misterjów krysznaickich, tych zaczątków dramatu indyjskiego. Jak owe misterja składa się on ze samych długich monologów, zawierających skargi miłosne bohatera i jego ukochanej i zaopatrzone jest w liczne instrukcje sceniczne, dotyczące tańców i śpiewów. Także inny dramat Kālidāsy: *Sakuntala*, opierający się głównie na wątkach czerpanych z epepei, zawiera, jak wykazał Gawroński, motywy z bajek, powtarzające się w literaturach nietylko wschodnich, ale i zachodnich. Kombinację dwóch głównych motywów dramatu indyjskiego (motywu pierścienia i motywu przekleństwa) odnajdujemy w pewnej baśni węgierskiej. Dzięki znajomości języków wschodnich, bałkańskich, węgierskiego i fińskiego, Gawroński przygotowany był jak nikt inny do podjęcia się olbrzymiego, dotąd zaledwie tkniętego zadania opracowania wpływów wschodnich na folklor i literatury ludowe europejskie. Szczególnie główne źródła tych wpływów, Indje, były przecież jego specjalnością. Lecz zainteresowania metodyczne wybijały się u niego na pierwszy plan. Zadowolnił się rozprawką p. t.: *La fable dramatique du Malatimadhava dans la littérature populaire turque*, która jest wzorem metodycznym dla prac tego rodzaju. Wykazuje on w niej, jak pewna bajka ludowa turecka, której archetyp rekonstruuje na podstawie trzech wersji (dwóch tureckich i jednej albańskiej), zbliża się doborem i ugrupowaniem wątków tak dalece do fabuły dramatu staroindyjskiego Mālatimadhava (Bhava-bhutięgo), że można mówić prawie o identyczności. Bajka indyjska, która za niewiadomo jakim pośrednictwem dostała się do Turcji, nie zachowała się, ale istnieć musiała i albo była źródłem dramatu indyjskiego, albo sama z dramatu powstała. Mamy tu do czynienia z konkretnym wypadkiem wpływów literatury ludowej indyjskiej, wpływów, które od prastarych czasów aż po późne średniowiecza zapładniają literaturę Zachodu. Jeśli motyw jest prosty, pojedynczy, często rozstrzygnąć trudno, czy idzie o monogencję czy poligenję. Ciekawem pod tym względem jest np. podanie o kani żywiącej się dżdżem, zaświadczone już w epepei staroindyjskiej (por. S. Stasiak *Cataka* R. O. II). Gawroński, który wyraźnie zdążał do syntezy umysłowości indyjskiej, nie zatrzymywał się dalej na tych szczegółowych problemach. Starał się raczej równomiernie uprawiać wszystkie dziedziny filologii indyjskiej. Do historii i chronologii indyjskiej pozostawił dwa przyczynki w języku angielskim (w księdze pamiątkowej dla Windischa i w R. O. II) oraz artykuł *Trudności i właściwości badań nad dziejami Indyj* (Księga Zjazdu Historyków 1925). Ten ostatni, jak również artykuł *Między Wschodem i Zachodem* („Przegląd współczesny“ czerwiec 1924) zawierają głęboką i bystrą charakterystykę umysłowości indyjskiej, ujmującej wszystko *sub specie aeternitatis* i znachodzącej swą równowagę

w kołysaniu się między krańcowościami. Dużo cennych przyczynków do charakterystyki filozofji, religji i kultury indyjskiej znajdujemy w uwagach do tłumaczeń, które Gawroński pozostawił (*Sadhańy* Rabindranath'a Tagore, *Pieśni epicznych Aśvaghos'y*, *Zarysu filozofji indyjskiej* Deussen'a). — Myliłby się jednak ten, kto by z tych obszernych, częściowo egzotycznych zainteresowań śp. Gawrońskiego wyciągnął wniosek, że oddany był jedynie zgłębianiu obchodzących go problemów naukowych. Przeciwnie, ostatnią część swego krótkiego żywota poświęcił on organizacji młodej nauki polskiej, bądź to zabierając głos w kwestjach podstawowej wagi (por. jego artykuły *Nauka narodowa czy międzynarodowa*, „Nauka“ tom IV i *Sprawa nauki języków klasycznych w szkole średniej* „Przegląd Współczesny“, styczeń 1923) bądź też zabiegając około ugruntowania orientalistyki jako nowej gałęzi nauki polskiej. Owocem jego trudów jest z jednej strony *Instytut Orientalistyczny* U. J. K. we Lwowie, z drugiej strony *Polskie Towarzystwo Orientalistyczne*, którego organ *Rocznik Orientalistyczny* (dotychczas tomów IV) stanął odrazu na wysokim poziomie naukowym. Także czasopismo *Język Polski* zawdzięcza swe istnienie w znacznej mierze inicjatywie śp. Gawrońskiego. Wkońcu był on jednym z założycieli *Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*.

Zarówno doniosłość metodyczna prac naukowych, jak też działalność organizacyjna zapewniają śp. Andrzejowi Gawrońskiemu trwałe miejsce w historii Nauki Polskiej.

Jerzy Kuryłowicz.

† **Jan Świętek**, em. inspektor kolejowy zmarł w Krakowie 3. VI. 1926 r. Był to jeden z bardzo dzielnych etnografów-amatorów, który pozostawił po sobie wiele prac o znacznej wartości. Z dzieł tych na szczególne podkreślenie zasługują: 1) *Lud nadrański od Gdowa po Bochnię*, Kraków 1893. 2) *Zwyczaje i pojęcia prawne ludu nadrańskiego*, Kraków 1897 (odb. z Mat. antr. arch. etnogr. II). 3) *Borowa*, Kraków 1904 (odb. z Mat. antr. arch. etnogr. VII). 4) *O dotychczasowych badaniach nad wierzeniami ludu polskiego i postulaty na przyszłość*. Pamiętnik III. Zjazdu historyków. Sekc. IV. 5) *Liczby 3 i 9 w mitach, wyobrażeniach mitycznych, praktykach i zwyczajach ludowych*, Lwów 1904.

Prócz tych prac wydanych oddzielnie ś. p. J. Świętek zamieścił też wiele prac w czasopismach, zwłaszcza w „Ludzie“. Dlatego Redakcja „Ludu“ żegna go z prawdziwym żalem, nie tylko jako znakomitego etnografa, ale jako długoletniego współpracownika i członka Towarzystwa Ludoznawczego.

† **Włodzimierz Hnatiuk**, zasłużony badacz na polu etnografji ruskiej zmarł we Lwowie dnia 6 października 1926 r.

Urodz. w Welesnewie, w pow. buczackim 21 maja 1871 r. uczęszczał do szkół w Buczaczu i w Stanisławowie, następnie na

wydział filozoficzny uniwersytetu lwowskiego, który ukończył w r. 1898, poczem został supletem I gimnazjum ruskiego we Lwowie. Wkrótce jednak zrezygnował z posady nauczycielskiej i poświęcił się wyłącznie pracy naukowej, jako sekretarz Towarzystwa naukowego im. Szewczenki. Działalność jego była bardzo intensywna w komisji etnograficznej Tow. nauk. im. Szewczenki, w której po śmierci Iwana Franki objął też przewodnictwo, Ś. p. Hnatiuk, mimo słabego zdrowia odbywał liczne podróże po całym kraju, a szczególnie dokładnie zbadał w sześciu podróżach (1895, 1896, 1897, 1899, 1903) Ruś podkarpacką. Wynikami tych podróży były bardzo liczne prace.

Już jako student ogłaszał ś. p. Hnatiuk materiały etnograficzne w „Posłanniku“ brzeżańskim w r. 1889, a następnie w piśmie „Nowyj Hałyczanyn“. Dzieła jego dotyczą głównie t. zw. wówczas Rusi węgierskiej. Na szczególne podkreślenie zasługują następujące: 1) Przynok do istorji znosyn hałyckych i uhorśkich Rusyniów (Lit.-naukowyj Wistnyk 1899 i odb.). 2) Ruśki oseli w Baczi (w połudn. Uhorszczyńi) (Zapysky T. XXII i odb.). 3) Hungarico-Ruthenica. (Zapysky T. XXVIII i odb.). 4) Słowackij opryszok Janoszik w narodnij poeziji. (Zapysky T. XXXI—XXXII i odb.). 5) Rusyny prjasziwśkoji eparchji i jich howory. (Zapysky T. XXXV—XXXVI i odb.). 6) Słowaky czy Rusyny? (Zapysky T. XLII i odb.). 7) Legenda pro try żinoczi wdaczi. (Zapysky T. XCVII i odb.). 8) Zapropaszczena zbirka uhoruśkich kazok. (Zapysky T. CXVII—CXVIII i odb.). 9) Uhuruśki duchowni wirsi. (Zapysky T. XLVI—XLVII i XLIX i odb.). 10) Etnograficzni materijały z Uhorskoji Rusy. T. I—VI, (Etnograficznyj Zbirnyk T. III—IV, IX, XXV, XXIX—XXX). 11) Wesilje w Keresturi (w połud. Uhorszczyńi). (Materjały do ukraińskoji etnologji T. X i odb.).

Innych ruskich obszarów dotyczyły dzieła: 1) Znosyny Ukrańciw iz Serbamy. (Naukowyj Zbirnyk pryswjac. Prof. M. Hruszewśkomu). 2) Polśki etnografy pro Rusyniów. (Zapysky T. XXXI i odb.). 3) Wirszowana legenda pro rycarja i smert'. (Zapysky T. LXXXV). 4) Choczeńskij spiwannyk Łewyćkich. (Zapysky T. XCI i odb.). 5) Kupannje i pałennje wid'm u Hałyczyni (Materjały do ukraińskoji etnol. T. XV i odb.). 6) Lirnyky. (Etnogr. Zbirnyk. T. II). 7) Legendy z Chitarśkoho Zbirnyka. I połow. XVIII w. (Zapysky T. XVI). 8) Pisenni nowotwory w ukraińskoruskij narodnij słowesnosti. (Zapysky T. L i LII i odb.). 9) Narodni opowidannija pro tjutjunariw. (Zapysky T. CXXII i odb.). 10) Kusznirstwo u Hałyczyni. (Materjały do ukraińskoji etnologji T. I). 11) Tkactwo u schidnij Hałyczyni. (Materjały T. III i odb.). 12) Narodna pożywa i sposib iji pryprawy u schidnij Hałyczyni, (Materjały I i odb.). 13) Narodna pożywa na Bojkiwśzczyni. (Naukowyj Zbirnyk prysw. prof. M. Hruszewśkomu). 14) Bojkiwśke wesilje w Mszanci, starosamb. pow. (Materjały T. X i odb.).

15) Hałycko-ruśki anekdoty. (Etnogr. Zbirnyk T. VI), 16) Hałycko-ruśki narodni legendy. T. I—II, (Etnogr. Zbirnyk. T. XII—XIII). 17) Znadoby do ukraińskoj demonologii. T. I—II. (Etnograficzny Zbirnyk. T. XV, XXXIII—XXXIV). 18) Kołomyjky. T. I—III. (Etnogr. Zbirnyk, T. XVII—XIX). 19) Narodni opowidannija pro opryszkiv. (Etnogr. Zbirnyk. T. XXVI). Praca uzyskała nagrodę Rosyjsk. Akademji Nauk im. A. Kotlarewskiego. 20) Pochoronni zwyczaji i obrjady. (Etnogr. Zbirnyk. T. XXXI—XXXII). 21) Koladky i szchedriwky. T. I—II. (Etnogr. Zbirnyk. T. XXXV—XXXVI). 22) Ukraiński narodni bajky. (Etn. Zbirnyk. T. XXXVII—XXXVIII). 23) Ukraińska narodnja słowesnist'. W sprawie zapysiw ukraińskoho etnograficznoho materiału. Wiedeń 1917. Prócz tego ogłosił w Lipsku przy Kraussa „Anthropophytei“ odpowiedni materiał ruski p. t.: Das Geschlechtsleben des ukrainischen Bauernvolkes. T. I—II. Lipsk 1909—1912.

Już na podstawie wymienionych tytułów można nabrać pojęcia o ogromie pracy ś. p. Hnatiuka. Jeden człowiek dokonał dzieła, jakim w innych warunkach chlubią się całe komisje. A godzi się przytem dodać, że ten niestrudzony choć oddawna ciężko chory etnograf nie poprzestawał na ogłaszaniu samego surowego materiału, ale teksty swe zaopatrzył w bogate przypiski porównawcze. Dlatego prace ś. p. Hnatiuka miały i zachowują znaczenie nie tylko dla ludoznawstwa ruskiego, ale dla całej etnografji słowiańskiej. Wyrazem uznania tych ogólnych zasług były nominacje ś. p. Hnatiuka na członka-korespondenta Rosyjskiej Akademji Nauk w Petersburgu, Ukraińskiej Akademji Nauk w Kijowie, Narodopisna Společnost Československá w Pradze, Verein f. oesterreichische Volkskunde w Wiedniu i t. d. Towarzystwo ludoznawcze we Lwowie utraciło w ś. p. zmarłym jednego ze swych pierwszych członków i jednego z najstarszych współpracowników „Ludu“, dlatego z głębokim żalem oddaje cześć pamięci niestrudzonego i prawdziwie ideowego działacza na polu etnografji słowiańskiej.

Adam Fischer.

Błp. Regina Lilientalowa, wybitna badaczka folkloru żydowskiego w Polsce, zmarła w Warszawie dnia 4 grudnia 1924 r. Urodzona w 1877 r. w Zawichoście, pierwsze wykształcenie odebrała w progimnazjum żeńskim w Sandomierzu. Już od najmłodszej młodości bardzo wiele pracowała nad sobą. W 20-tym roku życia wyszła za mąż i przeniosła się do Warszawy, gdzie miała możność oddawania się badaniom naukowym. Gdy w okresie przedrewolucyjnym zorganizowano „lotny uniwersytet polski w Warszawie“, Lilientalowa bardzo pilnie i systematycznie uczęszczała na wykłady i pod wpływem prof. Ludwika Krzywickiego zainteresowała się żywo studjum etnologji. Już od r. 1898 zaczynała się ukazywać w „Wiśle“ i „Ludzie“ pierwsze jej prace. I tak :

„Przesady żydowskie“ (Wisła, t. XII, XIV), „Wierzenia, przesady i praktyki ludu żydowskiego“ (Wisła, t. XVIII, XIX), „Zaręczyny i wesela żydowskie“ (Wisła, t. XIV), „Pieśni ludowe żydowskie“ (tłumaczone białym wierszem, Wisła, t. XVI—XVIII), „Życie pogrzebowe i świat przyszły w wyobrażeniu ludu żydowskiego“ (Lud, t. VIII).

Lilientalowa nie ograniczyła się jednak do studjum folkloru współczesnego, lecz sięgnęła w daleką przeszłość, badając bardzo ściśle na podstawie literatury biblijnej i talmudycznej genezę i rozwój dzisiejszych zwyczajów i obrzędów ludowych. Powstaje bardzo obszerna i wyczerpująca praca: „Święta żydowskie w przeszłości i teraźniejszości, część I (święta pielgrzymie: Pesach, Szabuoth i Sukoth, — Rozprawy wydziału filologicznego Akademii Umiejętności w Krakowie, t. XLV), część II (Rosz-Haszana i Jom-kipur, tamże, t. LII) i część III (święta historyczne: Purim i Chanuka, tamże, t. LVIII). Pracę swą zaopatrzyła autorka w 20 tablic wycinanek, zebranych z różnych okolic Polski, ponadto w ilustracje rozmaitych zabawek ludowych i w melodie pieśni, śpiewanych w odnośne święta. — Prócz „Świąt“ ukazały się w druku jeszcze następujące rozprawy: „Dziecko żydowskie“ (Materiały kom. antrop.-archeolog. i etnogr. Akademii Umiejętności w Krakowie, t. VII, — również w „Mitteilungen zur jüd. Volkskunde“, r. 1909 w przekładzie niemieckim Alfreda Landau'a: „Das Kind bei den Juden“). „Legends żyd. o wyjściu Żydów z Egiptu“ (Lud, t. IX), „Zjawiska przyrody w wyobrażeniu i praktyce ludu żydowskiego“, („Safrus“, książka zbiorowa, poświęcona sprawom żydowstwa, Warszawa 1905). „Precz z barbarzyństwem. Rzecz o obrzezaniu“, (Warszawa 1908). „Kult ciał niebieskich u starożytnych Hebrajczyków i szczątki tego kultu u współczesnego ludu żydowskiego“ (Arch. nauk antropologicznych, t. I, Nr. 6), „Żywot Mojżesza na podstawie legend żydowskich“ („Nowe Życie“, miesięcznik, poświęcony nauce, literaturze i sztuce żydowskiej, zeszyt II i dalsze, Warszawa 1924 r.). „Ajn ha'ra („złe oko“ w „Jüdische Philologie“, piśmie poświęconem żyd. językowi, literaturze i etnografii, Warszawa 1924). „Dziecko żydowskie“ Kraków 1927. Prace Kom. etnogr. Akad. Um. Nr. 3. Ponadto przyjęto do druku: „Kult ognia u starożytnych Hebrajczyków i szczątki tego kultu u współczesnego ludu żydowskiego“ (w Arch. nauk antropologicznych), „Kult wody u starożytnych Hebrajczyków i szczątki tego kultu u współczesnego ludu żydowskiego“ (tamże).

Wedle wiadomości, udzielonych mi łaskawie przez rodzinę, pozostały w rękopisie dalsze prace: „Rzut oka na dzieje Żydów w Polsce“ i „Wykład snów, jako odbicie dziejów“ (odczytane na posiedzeniu Polskiego Towarzystwa Etnograficznego w Warszawie, 18 maja 1922 r.). — Ostatnio zaś zebrała Zmarła wiele materiału i rozpoczęła nowe prace na zamierzone tematy: „Święta żydowskie i t. d., cz. IV (Sabath) i cz. V (święta pomniejsze i posty), Ob-

rzędy pogrzebowe u Żydów, Kult ziemi u starożytnych Hebrajczyków i szczątki tego kultu u współczesnego ludu żyd., Żydowskie obrzędy weselne (szerzej opracowane), Wierzenia i praktyki ludu żydowskiego, związane z menstruacją, Lecznictwo ludowe żydowskie, Angelologia i demonologia u Żydów.

Niestety wczesny zgon przeszkodził spełnieniu tych zamierzeń. Przejścia ostatnich lat, trudne warunki materialne i ciężka praca dla chleba podkopały zdrowie Lilientalowej. Nic też dziwnego, że wśród takich warunków prędko rozwinęła się choroba, która w młodym jeszcze wieku (47 lat) kres położyła jej życiu.

Giza Fränklowa.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27. grudnia 1926 r. w sprawie programu studjów i egzaminów w zakresie antropologii, etnografji z etnologją i prehistorji na stopień magistra filozofji. Na podstawie art. 114 ustawy z dnia 13 lipca 1920 roku o szkołach akademickich (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 494) i stosownie do § 4 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 listopada 1925 roku L. 13054-IV/25 w sprawie egzaminów magisterskich na wydziałach filozoficznych (humanistycznych i matematyczno-przyrodniczych) uniwersytetów (Dz. U. Min. W. R. i O. P. z r. 1926 Nr. 8, poz. 65), zarządzam w porozumieniu z Radami tych Wydziałów co następuje:

§ 1. Egzamin z zakresu antropologii, etnografji z etnologją i prehistorji na stopień magistra filozofji oraz warunki dopuszczenia do nich są następujące:

A. Egzamin, obowiązujący każdego studenta, studującego w powyższym zakresie:

Trzy egzamin z pośród następujących:

1. Antropologia (kurs elementarny). Egzamin jest ustny.
2. Etnografja z etnologją (kurs elementarny). Egzamin jest ustny.
3. Prehistorja (kurs elementarny). Egzamin jest ustny.
4. Psychologia (kurs elementarny). Egzamin jest ustny.
5. Geologia (kurs elementarny). Egzamin jest ustny.
6. Geografja (kurs elementarny). Egzamin jest ustny.
7. Socjologia (kurs elementarny). Egzamin jest ustny.
8. Jedna z nauk historycznych (historja, literatura, sztuka), filologicznych (sławistyka i t. p.) lub przyrodniczych, przyczem jednym z egzaminów musi być egzamin wymieniony pod 1), 2) lub 3). Egzamin jest ustny.

9. Główne zasady nauk filozoficznych. Egzamin jest ustny.

Warunkiem dopuszczenia studenta do każdego z egzaminów, wymienionych pod A. od 1 do 8, jest wykazanie się świadectwem czynnego udziału w odpowiednich ćwiczeniach wstępnych przez co najmniej 2 trymestry.

B. Do wyboru przez studenta jedna z następujących grup egzaminów:

a) Grupa antropologiczna:

10. Szczegółowa znajomość antropologii systematycznej, ogólnej, społecznej i etnicznej. Egzamin jest pisemny pod nadzorem i ustny.

11. Metody badań antropologicznych. Egzamin jest ustny.

Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu pod B. 10 jest wykazanie się świadectwem czynnego udziału w pracowni przez conajmniej 5 trymestrów. Warunkiem dopuszczenia do udziału w pracowni jest uprzednie zdanie egzaminu pod A. 1.

b) Grupa etnologiczna:

10. Szczegółowa znajomość etnografii Polski i powszechnej (kultury materialnej, duchowej i społecznej) oraz etnologii. Egzamin jest pisemny pod nadzorem i ustny.

11. Metody badań etnologicznych. Egzamin jest ustny.

Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu pod B. 10 jest wykazanie się świadectwem czynnego udziału w ćwiczeniach wstępnych lub w seminarjum przez conajmniej 6 trymestrów. Warunkiem dopuszczenia do udziału w seminarjum jest uprzednie zdanie egzaminu pod A. 2.

c) Grupa prehistoryczna:

10. Szczegółowa znajomość prehistorji Europy, Starożytnego Wschodu i Afryki Północnej oraz prehistorji Polski. Egzamin jest pisemny pod nadzorem i ustny.

11. Metody badań prehistorycznych. Egzamin jest ustny.

Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu pod B. jest wykazanie się świadectwem czynnego udziału w pracowni przez conajmniej 5 trymestrów. Warunkiem dopuszczenia do udziału w pracowni jest uprzednie zdanie egzaminu pod A. 3.

C. Dowolnie wybrany inny przedmiot w zarysie, dla którego jest przewidziany program osobnem rozporządzeniem.

W czasie jednej sesji egzaminacyjnej student może zdawać nie więcej, niż 2 egzaminy.

§ 2. Temat pracy magisterskiej student może otrzymać po odbyciu conajmniej 6 trymestrów studjów oraz po zdaniu wszystkich egzaminów wymienionych pod A.

Praca magisterska powinna być wykonana na temat z dziedziny grupy przedmiotów, wybranej z wymienionych w § 1 pod B.

Po otrzymaniu tematu pracy magisterskiej, bądź po przyjęciu przez Komisję Egzaminacyjną do oceny pracy, przewidzianej w § 6 al. 3 przytoczonego na wstępie rozporządzenia Nr. 13054-IV/25 student może zdawać egzaminy, wymienione pod B.

§ 3. Ostatnim egzaminem, przy którym Podkomisja Egzaminacyjna przeprowadzać będzie ze studentem dyskusję na temat jego pracy magisterskiej i kontrolować również ogólną znajomość

całokształtu wiedzy studenta, jest egzamin wymieniony w § 1 pod B. 11.

§ 4. Każdy trymestr studiów studenta będzie mu zaliczony do magisterjum, jeżeli łączna liczba godzin wykładów i ćwiczeń, przesłuchanych i odrobionych z zakresu wiedzy, odpowiadającego § 1 niniejszego rozporządzenia, będzie wynosić conajmniej 10 godzin tygodniowo.

Warszawa, dnia 27 grudnia 1926 r. (Nr. IV. S. W. 13510/26).

Minister, Kierownik Ministerstwa
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
(—) K. Bartel.

Kongres sztuki ludowej w Pradze 1928 roku. Międzynarodowa Komisja współpracy Intelktualnej Ligi Narodów organizuje na koniec października 1928 r. w Pradze Międzynarodowy Kongres Sztuki Ludowej. Zadaniem Kongresu ma być naukowe opracowanie poszczególnych zagadnień sztuki ludowej i jej terenowych przejawów. Nadto przez poznanie sztuki ludowej w różnych krajach i międzynarodową wymianę myśli w tej dziedzinie kongres dążyć będzie do zbliżenia narodów.

Kongres będzie mieć wielce doniosłe znaczenie dla badań nad sztuką ludową. Program obmyślono bardzo szeroki, bo broszura Centralnego Komitetu Kongresu zapowiada, że terenem badanym przez Kongres międzynarodowy będzie Europa, Ameryka, Azja, Afryka i Oceanja. Uzupełnieniem Kongresu będzie Międzynarodowa wystawa Sztuki Ludowej w Bernie, prawdopodobnie w roku 1931.

Kongres da niewątpliwie ważny wynik teoretyczny przez dokładne określenie pojęcia sztuki ludowej, które obecnie jest chwiejne i niejednolite. Nadto głównymi tematami obrad będą zagadnienia: 1) Rozprzestrzenienie geograficzne przejawów sztuki ludowej. 2) Wykaz jej zabytków. 3) Sposoby zachowania sztuki ludowej i jej rozwoju.

Szczególna uwaga skoncentruje się w dziedzinie sztuki ludowej plastycznej i dekoracyjnej t. zn.: 1. Budownictwo (domy, świątynie i t. d.), dekoracja zewnętrzna (rzeźba, malarstwo), dachy, balkony, ogrody i t. d. 2. Dekoracja wnętrza. 3. Malowidła, dywany tkane i haftowane. 4. Sprzęty. 5. Wozy, sanie, łodzie zdobione i t. d., uprzęż. 6. Narzędzia rolnicze i statki (laski, rączki rzeźbione, formy do ciasta, sera i masła). 7. Ceramika i szkło. 8. Plecionkarstwo i koszykarstwo. 9. Roboty z papieru, tektury, kory, wosku, słomy, liści, kwiatów, muszel, drutu, rogu, kości, łuski, kamienia, kryształu. 10. Skóry i futra (krój, technika zdobienia). 11. Tkaniny (technika pierwotna, ozdoby tkane, malowane, haft, koronka i na ogół wszelkie wyroby zdobione z jedwabiu, wełny, bawełny, rafji i włókien roślinnych, włosia, sznurków, piór i t. d.).

12. Stroje (nakrycia głowy, czapki, kapelusze, pasy, odzież, rękawiczki, obuwie). 13. Ozdoby ciała, klejnoty, uczesania, grzebienie, djademy, amulety, fetysze. 14. Posągi i rzeźby z kamienia, gliny, wosku, drzewa i metalu. 15. Obrazy, papiery malowane, almanachy, karty, sztychy świeckie, religijne i satyryczne. 16. Stroje odświętne i teatralne. 17. Pierwiastek artystyczny w obrzędach dorocznych i rodzinnych. 18. Lalki, marjonetki. 19. Zastosowanie sztuki ludowej do teatru i misterjów. 20. Zdobnictwo w instrumentach muzycznych.

Nadto do tego zakresu wciąga się również muzykę i pieśni ludowe. Zarówno pieśni jak i muzykę instrumentalną Kongres będzie rozważał same w sobie oraz towarzyszące tańcom i innym ewolucjom, opartym na rytmice. Głównym i żywym dokumentem będzie w tym wypadku pieśniarz lub grupa śpiewaków i muzykantów czy tancerzy ludowych. W braku ich należy zbadać nuty i fonogramy dokładnie rejestrujące przejawy muzyki ludowej.

Rozpatrywane będą następujące tematy: 1. Biblijografia zbioru nut. 2. Repertuar zbiorów fonogramów. 3. Gammy i tonacje, rytm, formy preludyjne, akompanjament i harmonja. 4. Technika wokalna oraz ekspresja estetyczna i jej osobliwości (sposób emisji, drganie głosu itp.). 5. Typy instrumentów, ich reparycja geograficzna, pochodzenie, fabrykacja, przesiąkanie wpływów. 6. Łączenie głosu z instrumentem. 7. Czy muzyka i pieśń ludowa rozwijają się czy też podupadają i dlaczego? 8. Jakiemi środkami możnaby uratować to, co przetrwało w różnych krajach i pomagać w notowaniu i rejestracji tego, co nie zostało utrwalone?

Następnie uwzględnia się przedstawienia dramatyczne, orszaki, święta ludowe, tańce. Pod nazwą teatru ludowego nie należy rozumieć teatru tylko popularnego i taniego. Teatrem ludowym w naszym rozumieniu jest taki, który samorodnie wykwitł ze środowiska ludu, posiada repertuar pochodzenia i inspiracji ludowej i którego aktorzy nie są zawodowcami lecz chłopami. W zakres tego teatru wchodzi marjonetki, pantomimy, procesje i święta publiczne, w których w formie dramatycznej wyraża się oryginalna twórczość narodu, rasy lub regionu.

Zastosujemy te same metody badania co wyżej, modyfikując je stosownie do potrzeby, a mianowicie: 1. Miejsce pochodzenia, sfera wpływów i historia teatru ludowego. 2. Technika teatralna: a) repertuar, b) organizacja społeczna teatru ludowego, c) inscenizacja, d) scena (akcesorja), e) aktorzy, f) kategorie kostiumów, charakteryzacji, g) interpretacja (naturalistyczna, hieratyczna, stylizacyjna etc.). 3. Warunki postępu i przyczyny upadku przejawów teatru ludowego; środki potrzebne do zachowania ich i ich charakteru.

Wreszcie Kongres rozpatrywać będzie tańce z muzyką lub pieśnią zarówno te, które są wyrazem osobistego wzruszenia, jak i posiadające pierwiastki dramatyczne (orszaki, pochody itd.). Na-

leży zbadać tańce: I. według klasyfikacji ogólnej: 1. Tańce religijne, związane z kultem, tańce żałobne i symboliczne (np. tańce ognia, pór roku itd.). 2. Tańce plastyczne i mimiczne (bachiczne, weselne etc.). 3. Tańce charakterystyczne (tańce motyli, herbaty), tańce wojenne, teatralne, akrobatyczne. II. Według charakteru narodowego lub regionalnego (np. czardasz, tarantella). III. Według szematów choreograficznych: 1. ruchy i postawy: tańce indywidualne, tańce we dwoje, tańce zbiorowe, kołowe, rzędami itp. 2. Czas i rytm (pas).

Polska zamierza wziąć bardzo żywy udział w pracach Kongresu. W tym celu wybrano w Warszawie na posiedzeniu w dniu 11 listopada 1927 Komitet Ogólny Sekcji Polskiej Kongresu, do którego weszli: J. St. Bystron, Adolf Chybiński, Adam Chętnik, Jędrzej Cierniak, Cezarja Ehrenkreutzowa, Adam Fischer, Eugeniusz Frankowski, Feliks Gwizdź, Oskar Halecki, Aleksander Janowski, Juljusz Kłos, Jan Lankau, Czesław Młodzianowski, Kazimierz Moszyński, Janina Orynżyna, Józef Podoski, Władysław Podlacha, Juljusz Pagaczewski, Stanisław Poniatowski, Helena Schrammówna, Józef Stokłosa, Święcicki Hilary, Karol Tichy, Mieczysław Treter, Jerzy Warchałowski, Kazimierz Witkiewicz, Romuald Ziemkiewicz, Zenon Zniński.

Do prezydjum Sekcji Polskiej wybrano: Dra Mieczysława Tretera, przewodniczącym, Prof. E. Frankowskiego i Prof. O. Haleckiego, zastępcami przewodniczącego, a p. Janinę Orynżynę sekr. generalną. Prócz tego do prezydjum Komitetu ogólnego wchodzi po 2 delegatów z komitetów miejscowych miast uniwersyteckich t. zn. z Krakowa, Lwowa, Lublina, Poznania i Wilna, oraz delegat Akademii Umiejętności w Krakowie.

Komitet lokalny lwowski odbył swe posiedzenie 20 grudnia 1927 r. i wyznaczył na delegatów A. Fischera i dyr. Hilarego Święcickiego. Zarazem rozpoczął Komitet ożywioną działalność w kierunku przygotowania odpowiedniej ilości referatów naukowych.

Sekcja Polska Kongresu poleciła do opracowania następujące tematy:

I. Ogólny referat syntetyczny o sztuce ludowej w Polsce. II. 1. Budownictwo. 2. Strój. 3. Sprzęty. 4. Garncarstwo. 5. Tkactwo wraz ze zdobnictwem. 6. Sztuka pasterska. 7. Sztuka puszczańska. 8. Piękno wnętrza izby. III. 1. Obrzędy doroczne. 2. Obrzędy życia ludzkiego. IV. 1. Ornamentyka ludowa na obszarze ziem Rzpltej. 2. Kolorystyka. 3. Pierwiastki twórcze w wyobraźni ludu. V. Związki współczesnej sztuki ludowej z przedhistoryczną. VI. Muzyka regionalna. VII. Widowiska ludowe jako szczątki dawnej obrzędowości. VIII. Tańce dzielnicowe i ich rozwój historyczny. IX. Metoda badań sztuki ludowej. X. Muzeologia sztuki ludowej. XI. Zagadnienia podtrzymywania i popierania sztuki ludowej. XII. Opracowanie szczegółowej bibliografii odnośnie do każdego z wyżej wskazanych zagadnień.

Zjazd Profesorów etnografji i etnologji w Warszawie w r. 1926. Na zebraniu odbytem dnia 5. XII 1926 w Biurze Etnologicznem w Warszawie uchwalono następujące rezolucje:

I. Program magisterjum z zakresu etnologji i etnografji.

II. Prośba do Wydziału Nauki M. W. R. i O. P. w sprawie uwzględnienia etnografji i etnologji przy magisterjum grup historycznej i filologicznej.

III. Prośba do Wydziału Nauki w sprawie odpowiedniego dotowania nowopowstających zakładów etnologicznych.

IV. Uchwała, aby w związku z założeniem muzeum etnografji słowiańskiej w Pradze, prosić prof. E. Frankowskiego o porozumienie się w tej sprawie z ministerstwem spraw zagranicznych.

V. Uchwała, by popierać nowopowstałe towarzystwo „Ogród Polski“, jako bardzo pożyteczne dla etnografji polskiej.

VI. a). Uchwała, by zorganizować wykłady zbiorowe z dziedziny etnografji i etnologji w poszczególnych ośrodkach Polski, przyczem na najbliższy termin oznaczono Lublin, Wilno, Toruń.

VI. b). Uchwała, by rozważyć potrzebę wykładów wymienionych z etnografji i etnologji między poszczególnymi uniwersytetami.

VII. Uchwała, by ożywić propagandę w sprawie etnografji i etnologji przez pisanie artykułów w prasie oraz recenzje dzieł z tego zakresu.

VIII. Uchwała, aby opracować katalog czasopism w bibliotekach pięciu ośrodków uniwersyteckich w Polsce.

IX. Uchwała, aby opracować skorowidze do Wisły, Ludu, Z. W. Ak. Um.

II. Zjazd Słowiańskich Geografów i Etnografów w Polsce w r. 1927. Zgodnie z postanowieniem I Zjazdu Słowiańskich Geografów i Etnografów w r. 1924. w Pradze czeskiej, odbył się w czasie od 2—12 czerwca 1927. II. Zjazd Słow. Geografów i Etnografów w Polsce. Zjazd rozpoczął się w Krakowie i miał charakter podróży naukowej. Uczestnicy, przejeżdżając specjalnym pociągiem, zatrzymywali się w ważniejszych ośrodkach Polski, gdzie odbywały narady i posiedzenia naukowe, oraz zwiedzano muzea i miejscowe osobliwości kultury, przyrody, górnictwa etc. Posiedzenia plenarne odbyły się w Warszawie, Lwowie i Krakowie, zaś zebrania sekcyjne w Warszawie, Wilnie, Lwowie i Krakowie. Zjazd obradował w ośmiu sekcjach, z których sekcja VI. była poświęcona zagadnieniom z zakresu antropologii, etnologji i etnografji.

I. Zgłoszono następujące referaty z zakresu etnografji i etnologji:

a) *Zagadnienia ogólne, teoretyczne i terytorjalne:*

Bogatyrew P., Praha: Synchronisticzeskij metod i etniczeskaja geografja.

Brežgo B., Daugavpili: Referat o Słowianach w Inflantach.
Fischer A., Lwów: Wpływ czynników geograficznych na zjawiska etnograficzne.

Fischer A., Lwów: O ujednostajnienie określenia i zakresu etnografji i etnologji.

Frankowski E., Warszawa: Pansłowiańskie muzeum etnograficzne jako nowy typ muzeum.

Gąsiorowski H., Grudziądz: Huculi, ginący ród góralski.

Husek J., Bratislava: Narodopisna organizace prac na Slovensku.

Karskij E., Leningrad: Referat o stanie badań etnograficznych w Rosji.

Klačko, Sv. Martin Turě: Praca etnografického odboru Matice Slovenské.

Moszyński K., Kraków: Z zagadnień etnografji ziem słowiańskich.

Przeworski S., Częstochowa: Hetyci jako ludność Palestyny przedizraelskiej.

Romansky, Sofia: Les colonies bulgares en Valachie et Moldavie.

Schneeweis E., Beograd: Danasnje stanje jugoslav. etnologije.

Šišmanov I., Sophia: Nécessité d' une phorématologie comparée des peuples slaves.

Smoleński J., Kraków: Sur l' analyse cartograph. de rapports entre les différents composants de la population.

Syřiště Fr., Praha: České kolonie na Volyni.

Turčin R., Praha: Čechoslováci v Chrvatsku a Slavonii.

Županić, Ljubljana: Referat o powstaniu i znaczeniu rodowych nazw Ljach i Kujaw.

b) *Kultura materialna:*

Bachmann A., Lwów: Z badań nad dachem słowiańskim.

Chętnik A., Warszawa: Bursztyniarstwo na Kurpiach.

Maurizio A., Bydgoszcz: Dzieje pożywienia w etnografji polskiej.

Pražák V., Bratislava: Studjum týpů slovenské lidové vyšivky ze stanoviska etnografie a kulturní historie.

Przeworski S., Częstochowa: Wóz wojenny u Achajów i Hetytów.

Stránská D., Praha: Některé starobylé znaky ve slovenských krajich.

c) *Kultura społeczna:*

Ehrenkreutzowa C., Wilno: Obrzędy weselne ludu polskiego.

Frankowski E., Warszawa: Wiosenny obrzęd kogutka na ziemiach polskich.

Koranyi K., Lwów: Czary w Polsce (ze stanow. prawnego).

Schneeweis E., Beograd: Običaji oko rođenja i krštenja kod Srba i Hrvata.

Wakarelski, Warszawa: Obrzędy weselne u Bułgarów.

d) *Kultura duchowa:*

Fabian V., Praha: Malovaný nábytek lidový.

Frankowski E., Warszawa: Znaczenie tykwy dla kultury ludzkiej.

Gołabek J., Warszawa: Widowiska ludowe u Słowian.

Horák J., Praha: Organisaace a badání o lidových písniach a podáních.

Kolessa A., Prague: Le sujet mythologique lunaire et astral dans l'ancienne chanson de Noël ukrainienne.

Kolessa A., Prague: Les ouvrages folkloristes de Jean Franko.

Kolessa F., Lwów: Charakterystyczne cechy zachodnio-ukraińskich dialektów muzycznych w melodjach pieśni ludowych z Łemkowszczyzny.

Kwitka. Kijów: Le système pentatonique anémitonique chez les peuples slaves.

Manning Cl. A., New York: Les oiseaux monstrueux dans la tradition russe.

Pankiewicz I., Užhorod: Les chansons ceremoniales se rattachant á la vie de famille et de ferme sur les confins ruthéno-slovaques entre Užhorod et Michalovce.

Pospíšil Fr., Brno: Taniec zbójnicki na Podhalu a jego miejsce między orężnymi tańcami u Słowian (film).

Stoiłow, Sofja: Bułgarski folklor w ostatnich 3 latach.

Święcickij I., Lwów: Pierwiastek ludowy w ikonografii ukraińskiej dawnych wieków.

II. Referaty z dziedzin pokrewnych etnologii:

Betleja T., Katowice: Ludność Krakowa w XVIII wieku.

Buczyńska M., Studium rozmieszczenia i gęstości osiedli w połud. województwach Polski.

Dědina V., Praha: Organisaace práce vlastivědné a kulturní dle přirozených krajín.

Dědina V., Praha: Unifikace slovanského nazvosloví zeměvědného.

Deszczka, Poznań: O rozmieszczeniu domów mieszkalnych wiejskich w Polsce.

Grodzicki L., Lwów: Rozmieszczenie ludności na Polesiu.

Ischirkoff, Sofia: La densité de la population en Bulgarie.

Janowski A., Warszawa: Idea i praca krajoznawcza.

Keyha Z., Lwów: Przyrost ludności w Polsce południowo-wschodniej w latach 1900—1910—1921.

Kostić L. M., Beograd: Gradovi u Jugoslaviji.

Kubijowicz W., Kraków: Główne typy życia pasterskiego w Polskich Karpatach fliszowych.

Pacewiczowa Z., Kraków: Życie pasterskie w Tatrach.

Pastwa J., Poznań: Gęstość zaludnienia a stosunki narodowościowe w woj. pomorskiem.

Pawłowski St., Poznań: O rozmieszczeniu ludności polskiej w woj. pomorskiem.

Piątkowski J., Lwów: Stosunki narodowościowe w województwie wołyńskiem.

Sawicki L., Kraków: Osadnictwo na wschodnich kresach Polski.

Semkowicz Wł., Kraków: Ziemie słowiańskie na mapach Sali Garderoby.

Wąsowicz J., Lwów: Mapa narodowości w Polsce według spisu ludności 1921.

III. Referaty antropologiczne:

Czekanowski J., Lwów: Metoda kartograficzna a kryterjum ilościowe.

Gryglaszewska M., Lwów: Z badań nad kranjologią Szwajcarii.

Klimek St., Lwów: Elementy rasowe ludności Azji północnej i wschodniej.

Lempertówna G., Lwów: Studium nad antropologią Żydów lwowskich.

Mydlarski J., Warszawa: Zagadnienia serologiczne w antropologii.

Mydlarski J., Warszawa: Zagadnienie typów budowy fizycznej ludności ziem polskich.

Mydlarski J., Warszawa: Struktura antropologiczna Polski i zagadnienie doboru wojskowego.

Poniatowski St., Warszawa: Arjowie a rasa nordyjska.

Rosiński B., Lwów: Badania antropogenetyczne w pow. pułuskim.

Stołyhkowa, Warszawa: Wstępne badania kranjologiczne nad materiałem z cmentarzyska w I wieku po Chr. w Oksywiu.

Stołyhwo K., Warszawa: W sprawie definicji typów antropologicznych.

Wiązowski K., Warszawa: Zagadnienie budowy stopy na ziemiach polskich.

Przeważna część zgłoszonych referatów ukazała się drukiem przed rozpoczęciem Zjazdu, jednak w formie bardzo zwięzłej, bo objętości zaledwie kilkudziesięciu wierszy. Dokładniejsze streszczenia, do czterech stron druku formatu ósemki, będą pomieszczone w księdze referatów II. Zjazdu Słow. Geografów i Etnografów.

Nakładem komitetu organizacyjnego II. Z. S. G. i E. wydano „Przewodnik Kongresowy“ Kraków 1927. S. 309. W zbiorze tym wydawnictwie zamieszczono szereg artykułów, informujących w sposób bardzo zwięzły o strukturze etnograficznej Rzeczypospolitej. Są tam następujące prace: J. Czekanowski i J. St. Bystron: „Struktura antropologiczna i etnograficzna terytorjum polskiego“, s. 37—45. K. Nitsch: „Stosunki narodowościowe na Śląsku“ s. 90—92 z mapką językową Śląska. E. Frankowski: „Kaszubi“ s. 136—139. Ehrenkreutzowa C.: „Wycieczka etnograficzna“ (okolice Wilna) s. 173—175. K. Moszyński: „Etnografja“ (droga Wilno—Łuniniec—Lwów) s. 184—189. A. Fischer: „Okolice Lwowa pod względem etnograficznym“ s. 202—205 (z mapą typów chałup w województwie lwowskim). Z. Pacewiczowa: „Szałaństwo w Tatrach polskich“ s. 259—274 (z mapą wędrówek pasterskich). S. Udziela: „Etnografja“ (Podhala) s. 278—280 i S. Udziela: „Krakowiaczy“ s. 299—306 z 4 rycinami.

A. Bachmann.

Koło Nauk Antropologicznych Studentów U. J. K. we Lwowie. I. Walne Zebranie Koła Nauk Antropologicznych Studentów U. J. K. we Lwowie odbyło się dnia 6 lutego 1928, o godzinie 19. w sali Zakładu etnologicznego przy ulicy Marszałkowskiej l. II. p. Zebranie otworzył członek Komitetu Założycieli Koła Edward Oleksin witając PP. Prof. Czekanowskiego, Kozłowskiego i Fischera, oraz licznie zebranych gości w osobach: p. Dr. Fränklowej, Dr. Morwitza i innych.

Następnie w kilku słowach skreślił powstanie tego koła, kładąc główny nacisk na konieczność istnienia pierwszej i jedynej w Polsce tego rodzaju placówki w dziedzinie nauk antropologicznych obejmującej antropologję, etnologję, prehistorję i nauki pokrewne, celem rozszerzania i pogłębiania tychże nauk, nietylko wśród samych członków Koła, ale także wśród szerszych warstw społeczeństwa. Krótkie swe przemówienie zakończył wezwaniem do współpracy, dziękując równocześnie PP. Profesorom za gorliwe poparcie pierwszych kroków w tworzeniu Koła.

Z kolei przystąpiono do dalszego punktu porządku dziennego Walnego Zebrania, a mianowicie do uchwalenia statutu; po dłuższej dyskusji, w której zabierali głos prof. Czekanowski, prof. Fischer, prof. Kozłowski, Dr. Fränklowa, Dr. Sulimirski i inni, statut został z poprawkami Dr. Sulimirskiego jednogłośnie uchwalony. Następnie Komitet Założycieli przedstawił Zebraniu listę kandydatów Zarządu Koła, którą przez aklamację przyjęto. W skład tego Zarządu weszli:

Prezes: Edward Oleksin, zastępcy prezesa: Jan Falkowski i Tadeusz Henzel, sekretarz; Bronisław Nagel, skarbnik: S. Czortkower. Członkowie Zarządu: M. Gryglaszewska, A. Neschelówna, O. Śmiszko i Józef Gajek.

Komisja rewizyjna: Dr. T. Sulimirski, Irena Gurguła, St. Lenkowski. Wreszcie uchwalono wysokość wpisowego i wkładki miesięcznej dla członków zwyczajnych i wspierających, a także stałe dniebrań naukowych Koła.

Wkońcu przewodniczący, dziękując zebranych za przybycie, zamknął Walne Zebranie.

Dnia 17. lutego o godzinie 19. w sali Zakładu Prehistorji, Marszałkowska 1. II p. odbyło się pierwsze Zebranie naukowe Koła Nauk Antropologicznych Stud. U. J. K. we Lwowie z referatem dyskusyjnym p. Dr. K. Koranyego, członka wspierającego Koła, p. t. „Czary i gusła przed sądami kościelnymi w Polsce w XV i w pierwszej połowie XVI wieku.“

Po odczytaniu referatu w ożywionej dyskusji zabierali głos: prof. Kozłowski, prof. A. Fischer i p. J. Gajek. Dyskusja toczyła się nad zagadnieniem czarów i gusł w ogólności i ich znaczeniu.

Dnia 2. marca b. r. w sali Zakładu Prehistorji przy ulicy Marszałkowskiej 1. odbyło się Zebranie naukowe Koła Nauk Antropologicznych z referatem p. Dr. Stanisława Klimka p. t. „O stosunkach rasowych i etnicznych w Australji“. W dyskusji po referacie zabierali głos: PP. Prof. Kozłowski i Czekanowski, oraz referent p. Dr. Klimek.

Dnia 9. marca b. r. w sali Zakładu Prehistorji przy ulicy Marszałkowskiej 1, odbyło się Zebranie naukowe Koła Nauk Antropologicznych Stud. U. J. K. we Lwowie z referatem p. Dr. Jana Bryka p. t. „Typy antropologiczne pod względem sprawności i rozwoju fizycznego“.

W referacie tym przy zastosowaniu metody podobieństwa wyróżnił prelegent na terenie Wschodniej Małopolski pod względem systematyki rodzaju ludzkiego prócz znanych typów α , β , γ i δ jeszcze typ laponoidalny λ .

W dalszym ciągu przechodząc do omawiania zagadnienia rozwoju i sprawności fizycznej stwierdził, że wszystkie typy rozwijają się dodatnio, jednak różnie i w różnym stopniu. Pod względem rozwoju fizycznego grupy typów antropologicznych wykazują tę samą tendencję rozwojową. Prelegent opierając się na zbadanym przez siebie materiale wyróżnia:

- 1) grupę północno-europejską: typy α i γ .
- 2) grupę o nawiązaniach azjatyckich: typy β i λ .
- i 3) grupę południową, typ δ .

Pod względem sprawności fizycznej typy o podobnej konstytucji wykazują podobny rozwój. Prelegent wyróżnia tu grupę α i δ , i grupę β i λ . Typ γ zajmuje stanowisko pośrednie zbliżając się bardziej do grupy β - λ -owej.

Reasumując swe wyniki prelegent doszedł do wniosku, że zróżnicowaniom morfologicznym towarzyszą różnice fizjologiczne,

czyli, że typom antropologicznym odpowiadają typy konstytucjonalne.

W dyskusji zabierali głos: p. Dr. Klimek, który w dłuższym swem przemówieniu zaznaczył, że ten nowy kierunek w badaniach naukowych antropologicznych daje nam możliwość uchwycenia odpowiedników między zróżnicowaniem morfologicznym a zróżnicowaniem fizjologicznym i psychologicznym. Następnie przemawiał p. Dr. Bachmann, zwracając uwagę na stosunki etniczne, które dzięki badaniom antropologicznym występują tutaj jaśniej. Ks. Dr. Doc. Rosiński podkreślił jak dalece momenty psychiczne oddziałują na momenty fizjologiczne. W końcu zabrał głos p. prof. Dr. Czekanowski, który w swem przemówieniu stwierdził, że praca niniejsza jest podstawową w dziedzinie antropologii fizjologicznej.

Edward Oleksin.

Pięćdziesięciolecie pracy naukowej Prof. Aleksandra Brücknera. Prof. Aleksander Brückner, członek honorowy Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, obchodził uroczyste w styczniu 1928 roku pięćdziesięciolecie pracy naukowej. Uroczystość ta odbyła się w poselstwie polskim w Berlinie, a przybyli na nią jako specjaliści delegaci profesorowie Uniwersytetu Jagiellońskiego dr. Ignacy Chrzanowski i dr. Stanisław Kot oraz dr. Muszyński, dyrektor Krakowskiej Spółki Wydawniczej, która swoim nakładem wydała księgę pamiątkową ku czci Jubilata.

W salonach poselstwa, do którego przybyli prof. Brückner w towarzystwie sekretarza poselstwa, p. Komarnickiego, zgromadzili się członkowie poselstwa, konsulatu generalnego z konsulem generalnym Zielińskim na czele oraz goście krakowscy z prof. uniwersytetu berlińskiego d-rem M. Vasmerem, następcą prof. Brücknera na katedrze filologii słowiańskiej.

Poselstwo polskie w Berlinie, minister Olszowski, powitał Jubilata i gości krakowskich następującym przemówieniem:

„Od wieków zwykł naród wieńczyć skronie swych zasłużonych synów, którzy hojnie zostali naturą ponad innych obdarzeni, a miłością kraju ogarnięci, imię jego i znaczenie na świetne wynieśli wyżyny. Działo się to jednak zazwyczaj we własnym domu, gdy naród z pełnej korzystający wolności żył swem życiem niezależnym i samodzielnie. Również zasłużony syn pracował wtedy i tworzył, mając przed oczyma zupełnie konkretny, wprost dotykalny cel. W jakże odmiennych jednak warunkach rozwija się twórczość, gdy własny dom obcą zburzoną ręką, istniał wyłącznie w dziedzinie ideału, a rzeczywistego bytu był pozbawiony, gdy nadzieja na jego odbudowę w oczach niemal wszystkich za złudną uchodziła marę. Praca twórcza musiała wtedy spoczywać na odmiennym zgoła podłożu. Podłożem tem był duch nierównie potężniejszy, niż to w zwykłych warunkach ma miejsce. Bez takiego najwyższego napięcia ducha praca taka jest wprost nie do pomysłu-

nia. Jakże rzadkie, wprost fenomenalne były wypadki, że w okresie twórczości dom własny odbudowany został. Dzięki temu to, co przez dziesiątki lat było tworzone, do domu tego wniesione być mogło jako dzieło skończone, budząc nietylko uznanie, lecz podziw zarówno wśród swoich, jak wśród obcych.

Nie było rzeczą łatwą przytoczyć w dziejach podobne wypadki. Oto jest powód, dla którego chwila obecna jest ponad wszelki wyraz cenna. Nie sądzę, aby ktokolwiek był w stanie chwilę tę ocenić głębiej od poselstwa Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie, gdy dane mu jest przyjąć w swych murach, w tej tak podniosłej chwili zasłużonego syna kraju oraz przedstawicieli najstarszej wszechnicy polskiej, którzy tu przybyli, by złożyć hołd jego zasługom. Witając Czcigodnych Panów w imieniu poselstwa, składam za zaszczyt ten wyrazy serdecznej podziękui.

Po przemówieniu ministra Olszowskiego prof. Ignacy Chrzanowski zwrócił się w serdecznych słowach do Jubilatą, przypominając mu, że przed 35 laty, jako uczeń pracował pod jego kierownictwem, dzisiaj zaś przybywa nietylko jako dawny uczeń, ale jako serdeczny przyjaciel osobisty, by złożyć mu życzenia najstarszej wszechnicy polskiej i wyrazy serdecznej czci i wdzięczności, jaką cały świat naukowy polski żywi dla prof. Brücknera za jego twórczą i zapładniającą pracę.

Następnie wygłosił krótkie przemówienie prof. Stanisław Kot, podkreślając, że prof. Brückner całe życie swoje pracował w odosobnieniu i samotności, tworząc dorobek naukowy o niezwykłej wszechstronności, a jednocześnie wielkiej gruntowności i głębokości. Prof. Kot podkreślił, że biblijografia dzieł prof. Brücknera zawiera ponad 1.200 prac, ogłoszonych w języku polskim i w innych językach i podniósł raz jeszcze oświadczenie prof. Chrzanowskiego, że tak jak Polska niemal dziesięć stuleci musiała czekać na pojawienie się tytana pracy takiego, jak Lelewel, tak też nieprędko zapewne znajdzie nowego spadkobiercę pracy i znaczenia lelewelowego takiego, jakim jest prof. Brückner.

Potem dyrektor Krakowskiej Spółki Wydawniczej wręczył Jubilatowi wspaniałe wydanie księgi jubileuszowej, złożonej z prac 29 dawnych uczniów i kolegów prof. Brücknera.

Księga ta wydana p. t. „Studia staropolskie“ (Kraków 1928) zawiera następujące prace z zakresu ludoznawstwa i historii kultury: 1) K. Tymieniecki, Ród i państwo w Polsce pierwotnej. 2) J. Dąbrowski, O kolebkę kultury polskiej. 3) E. Kucharski, Mazowsze pierwotne i zagadnienie szczepów polskich. 4) M. Handelsmann, Na marginesie naszej najnowszej literatury o najdawniejszych dziejach Polski. 5) R. Grodecki, Zbigniew książę Polski. 6) Wł. Abraham, Proces przeciw księdzu polskiemu o obrazę papieża Urbana VI. 7) St. Estreicher, Nieznane teksty ortyli magdeburskich. 8) X. J. Fijałek, Początki cenzury prewencyjnej w kościele rzymsko-katolickim i w Polsce. 9) L. Krzy-

wicki, Pilkalnie na Litwie, 10) K. Chodynicki, Tradycja jako źródło historyczne. 11) Jan St. Bystroń, Charakternicy. 12) A. Fischer, Djabeł w wierzeniach ludu polskiego.

Jubilat podziękował wszystkim dłuższemu przemówieniem, poczem uroczystość zakończyła się przyjęciem w salonach poselstwa, które przeciągnęło się do godz. 6.30 wiecz.

Z związku z obchodem jubileuszowym nadeszło do poselstwa polskiego w Berlinie pod adresem prof. Brücknera kilkadziesiąt depez gratulacyjnych, między innymi od wszystkich Wszechnic polskich, Akademii Umiejętności, Towarzystw Naukowych Warszawskiego, Wileńskiego, Poznańskiego, Lwowskiego, od kilku redakcyj dzienników warszawskich. Poza tem z zagranicy nadeszły depeze z Rzymu oraz z uniwersytetu brukselskiego.

Również Towarzystwo Ludoznawcze wysłało depezę z wyrazami hołdu dla swego członka honorowego.

Wystawa konserwatorska w Warszawie. Z okazji zjazdu konserwatorskiego w Warszawie, w listopadzie 1927 r. urządzoną została wystawa konserwatorska w gmachu b. Szkoły Podchorążych. Na wystawie tej zasłużyły na specjalne podkreślenie prace uczniów Politechniki warszawskiej, prowadzone od szeregu lat pod kierunkiem prof. Oskara Sosnowskiego, których wynikiem jest olbrzymi materiał do historii sztuki, zawarty w rysunkach i wykresach architektonicznych, zdejmowanych z zabytków całej Polski. Każdy z uczniów prof. Sosnowskiego obowiązany jest rokrocznie wybrać sobie jakąś wieś i opracować ją architektonicznie, to jest pomierzyć i wyrysować dokładnie budynki oraz wszelkie przedmioty, przedstawiające wartość artystyczną lub kulturalną. Imponujące wyniki tych badań przedstawiono na wystawie.

Księstwo Łowickie zostało roku zeszłego ostatecznie zbadane, a niema w niem ani jednej chaty, do którejby nie zajrzał uczeń Politechniki i nie odkrył czegoś nowego i charakterystycznego. Chata łowicka, przedstawiająca samodzielny typ, budowany przez wolnego włościanina, dzięki tym pracom jest dokładnie znana, a sumienność badaczy wykryła na terenie rozmieszczenia tej chaty dziewięćdziesiąt rodzaj ognisk od pierwotnego kamienia, aż do czteropalnikowego pieca, rozmieszczonego w czterech izbach. Również ukończono prace nad badaniem szłaśnictwa wysokogórskiego w Tatrach, będącego początkiem form budowniczych w pierwszych stadjach osadnictwa plemion pasterskich i nad formami bóżnic drewnianych w powiecie białostockim, posiadających cechy budownictwa na wskroś polskiego, a będących typowym przykładem niezmiernie wysoko stojącej w Polsce sztuki ciesielskiej. Do najciekawszych okazów wystawy należą, kopje — modele wiązań dachów, wykazujące

odrębność i samorodność wiązań polskich średniowiecznych — będące do dziś dnia wzorem racjonalnej budowy wież kościelnych i wiązań dachowych.

Byłoby rzeczą bardzo pożądaną, aby cenne wyniki tych badań zostały ogłoszone i udostępnione w ten sposób szerszym kołom etnografów polskich.

Wykłady etnograficzne na prowincji. Staraniem Zarządu powszechnych wykładów uniwersyteckich we Lwowie wygłosił Prof. Adam Fischer wykłady pt. „Lud Polski“ z przeżroczami w r. 1926-7 w Brzeżanach, Lisku, Dobromiłu, Przemyślu, Kamionce strumiłowej, Przemyślanach, Jaworowie, Żółkwi a w r. 1927 w Krzemieńcu (26. XI), w Zdołbunowie (27. XI), w Równem (29. XI), w Łucku (30. XI), w Kowlu (1. XII) i we Włodzimierzu Woł. (2. XII). W r. 1928 wygłosił Prof. Adam Fischer wykłady p. t. „Bogowie słowiańscy“ we Lwowie (25. I) i w Jaworowie (26. II).

Papieskie Muzeum Etnograficzne. Z końcem 1927 r. zostało oddane w Rzymie do użytku publicznego Muzeum Etnograficzne założone przez Papieża w Pałacu laterańskim. Muzeum to powstało z okazji, które przed dwoma laty figurowały na Wystawie Misyjnej Roku Jubileuszowego. Na wystawę tę złożyli się wtedy specjalnie misjonarze, którzy ze wszystkich zakątków ziemi poprzysyłali przeróżne zbiory, rysunki i zestawienia, tyżące się prac misyjnych, oraz bytu najrozmaitszych dzikich ludów, wśród których pracowali. W ten sposób zebrane zostały obfite materiały etnograficzne, dla studjów nad cywilizacją i religją ludów pierwotnych. Cały ten materiał zamiast żeby po zamknięciu wystawy uległ rozprószeniu, został w swej najcenniejszej części na wyraźne żądanie Papieża zachowany w formie nowego Muzeum. Na czele Muzeum Papież postawił znanego etnografa księdza W. Schmidta. Muzeum dzieli się na trzy główne działy: historję misji, rezultaty misji i wreszcie materiały do etnografji ludów pierwotnych. Zbiory rozłożone są w 26 olbrzymich salach i siedmiu galerjach, a zajmują dwa całe piętra pałacu. Muzeum etnografji religijnej w Rzymie jest jedynym w swoim rodzaju zbiorem, zwłaszcza w dziedzinie materiałów do badań religijnych nad pierwotnemi ludami.

Polskie wydawnictwo reprodukcji waz starożytnych. Związek Akademij całego świata (Union Académique Internationale) zainicjował wydanie przez Akademię reprodukcji wszystkich znanych waz starożytnych z całego obszaru ziem, leżących nad morzem Śródziemnem, a więc: egipskich, palestyńskich, fenickich, syryjskich, małaozjatyckich, greckich, etruskich, italskich i t. d. Akademię poszczególnych krajów wydają zeszyty tej publikacji, noszącej nazwę: „Vases antiques“, a zawierające reprodukcje waz, znajdujących się w danem państwie. Obecnie przy-

stępuje także Polska Akademia Umiejętności do takiego wydania reprodukcji waz w Polsce się znajdujących. Z gorącą prośbą zwraca się ona do wszystkich posiadaczy takich waz oraz zarządzających zbiorami, w których są takie wazy, o przesłanie do niej (Kraków, Sławkowska 17) wiadomości o takich wazach z podaniem, o ile możliwości, ilości okazów oraz ich rodzajów, by następnie mogły być przez jej wysłannika na miejscu opisane i sfotografowane dla tego pięknego wydawnictwa.

Opieka nad zabytkami. Notujemy nowe rozporządzenie z mocą ustawy „O opiece nad zabytkami”. Zabytkiem, w rozumieniu ustawy, jest każdy przedmiot tak nieruchomy jak ruchomy, charakterystyczny dla pewnej epoki, posiadający wartość artystyczną, kulturalną i historyczną, archeologiczną lub paleontologiczną, stwierdzoną orzeczeniem władzy państwowej i zasługujący wskutek tego na zachowanie.

Za zabytki uważane mogą być jaskinie i groby, grodziska, zamczyska, szwedzkie góry, okopy, szańce i wały, ślady osad lądowych i nawodnych, cmentarzyska, groby, kurhany, mogiły i kopce, piece, kręgi kamienne, figury kamienne, głazy, stopnie i t. d., dalej budowle i szczegóły architektoniczne, wieże, bramy, portale, kolumny, kaplice, drzwi, kominki, pomniki, słupy graniczne, ruiny budowli, ogrody ozdobne, aleje cmentarne i przydrożne, drzewa sędziwe i okazałe, ołtarze, ambony, chrzcielnice, dzieła sztuk plastycznych, obrazy, rzeźby, rysunki, dzieła sztuki zdobniczej i kunsztów cechowych, monety, medale, pieczęcie, druki, archiwalja, rękopisy, autografy i oprawy ksiąg, ludowe sprzęty domowe, wykopaliska, kolekcje muzealne, dokumenty, przedmioty i pamiątki kultu religijnego. Obrazy cudowne wyjęte są z pod działania ustawy.

Na skutek orzeczenia odnośnych władz konserwatorskich, przedmioty te otrzymują charakter zabytków; a od chwili doręczenia właścicielowi ich orzeczenia tego, podlegają ochronie prawa. Władze konserwatorskie dzielą się na władze pierwszej instancji (wojewódzkie) i drugiej — Minister Wyznań Religijnych i O. P. Prawa i obowiązki konserwatorów, jako organów fachowych, określa Minister Wyznań Religijnych i O. P. Konserwatorzy ci w pierwszym rzędzie mają prawo i obowiązek badania wszelkich przedmiotów, w celu stwierdzenia ich wartości zabytkowej.

W związku z tem, zarządy Związków Komunalnych, gmin wyznaniowych, osób prawnych, kościelnych i zakonnych, wszelkie korporacje publiczno-prawne i stowarzyszenia, mające na celu opiekę nad zabytkami, obowiązane są zawiadamiać właściwe władze konserwatorskie o posiadanych przedmiotach, co do których zachodzą dane, że mają wartość zabytkową. Winni niezawiadomienia będą karani grzywną.

Nowe prawo, ochraniające tak cenne w znaczeniu kulturalnym zabytki przeszłości posiada duże znaczenie także dla zabytków etnograficznych.

Wystawa polskiego zdobnictwa ludowego w Strasburgu. Dnia 3 maja r. b. w gmachu Muzeum Historycznego w Strasburgu zostanie otwarta wystawa zdobnictwa ludowego i sztuki stosowanej, organizowana przez tamtejsze Towarzystwo Przyjaciół Polski. Zarodek tej wystawy stanowić będzie istniejące już w Metz, a stworzone przez Związek Polskich Towarzystw we Francji wschodniej, muzeum wychodźstwa polskiego.

Regionalizm w województwach. Min. Spraw wewnętrznych wydało 30. XI. 1927 okólnik do wszystkich wojewodów w sprawie studjów nad stosunkami województw jako jednostek regionalnych. Okólnik podkreśla, że każde województwo jest nie tylko jednostką podziału administracyjnego, ale także jednostką regionalną, posiadającą swoją indywidualność i swoje własne życie odrębne od życia innych województw. W interesie Państwa jako całości leży, aby indywidualne życie każdego z województw było, jak najbujniejsze i najwzszzechstronniejsze i ażeby tkwiące w odrębnych właściwościach każdego terenu siły i wartości rozwijały się dla dobra całości.

Dodane do okólnika załączniki podają zagadnienia, jakie powinny być zbadane i rozpatrzone. Zagadnienia dzielą się na dwie grupy:

1. Charakterystyka opisowa. 1. Właściwości przyrodzone terenu (klimat, ukształtowanie powierzchni, woda, gleba, bogactwa naturalne itd.).

2. Ludność (stosunki narodowościowe, wyznaniowe, układ socjalny i zawodowy, poziom kultury, typ psychiczny itd.).

3. Układ sił gospodarczych i społecznych: a) zasadnicze gałęzie wytwórczości: rolnictwo i gałęzie poboczne, formy władania ziemią, stan kwestji agrarnej itd. kopalnictwo, przemysł, stosunki robotnicze, rękodzieło, przemysł ludowy itd.). b) stan zaludnienia wsi i miast i wynikające stąd problemy (przeludnienie, kwestje zdrowotne, mieszkaniowe, odpływ ludności itd.). c) naturalne centra wytwórczości i wymiany w obrębie województwa, ich charakterystyka itp.

4. Układ sił politycznych w województwie w związku z naturalnymi właściwościami terenu i ludności i stosunkami gospodarczymi i społecznymi.

5. Istniejący aparat działania: a) urzędy różnych resortów i inne placówki państwowe (oddziały banków państw. specjalne zakłady, szkoły etc.) b) samorząd terytorjalny, stan i charakterystyka. c) inne formy organizacyjne o charakterze publiczno-

prawnym (izby rolnicze i przemysłowe, spółki drogowe i wodne etc) d) zrzeszenia dobrowolne, gospodarcze i kulturalne.

6. Naturalne regiony w obrębie województwa.

II. Charakterystyczne dla województwa problemy i postulaty

1) Regulacja granic województwa i powiatów z punktu widzenia naturalnych regionów. 2) Podniesienie ogólnych warunków kulturalnych i gospodarczych. 3) Skierowanie na właściwe tory i wzmożenie wytwórczości. 4) Stworzenie nowych placówek podnoszenia kultury. 5) Aparat działania. 6) Środki materialne. 7) Pożądane i możliwe ukształtowanie stosunków politycznych ze względu na właściwości województwa jako regionu.

W związku z tym okólnikiem województwa rozpoczęły działalność organizacyjną. Dowody tej akcji w województwie lubelskim przedstawia specjalna broszura pt. „Regionalizm lubelski ze szczególnem uwzględnieniem zadań administracji państwowej i samorządowej. Praca zbiorowa podjęta z inicjatywy wojewody lubelskiego Antoniego Remiszewskiego przy współudziale Komisji regionalistycznej Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Lublinie uzupełniona bibliografią przedmiotu“. Wydanie Lubelskiego Urzędu wojewódzkiego 1928. Z broszurki tej dowiadujemy się, że wojewoda lubelski zwrócił się do wszystkich starostów powiatowych z wezwaniem, aby okazali jak najżywszą współpracę, oraz poparcie materialne instytucjom, które regionalizmowi poświęciły specjalną uwagę, a w szczególności Tow. Przyj. Nauk w Lublinie, które podjęło wydawnictwo kwartalnika, poświęconego regionalizmowi lubelskiemu pt. Region lubelski.

Działalność organów rządowych pozostaje w ścisłym porozumieniu z Komisją regionalistyczną Tow. Przyj. Nauk w Lublinie. Komisja ułożyła następujący najbliższy program działania. 1) Literatura i sztuka a) zebranie i opracowanie pieśni i przyspiewek ludowych, b) zebranie i opracowanie literackie podań, baśni i klechd ludowych dla użytku młodzieży, c) wydanie kwartalnych zeszytów, jako oddzielnych całości o charakterze monografij wyróżnionych mniejszych regionów, d) wydanie zbiorku wycinanek i motywów ornamentacyjnych. 2) Rolnictwo i przemysł: a) Przeprowadzenie kampanji i wszczęcie akcji przez organizacje rolnicze dla ustalenia typu bydła rogatego na terenie regionu, b) Spowodowanie akcji dla ustalenia typu przemysłu ludowego, c) Urządzenie na jesieni pokazu prac z tej dziedziny. 3) Spółdzielczość.

W celu urzeczywistnienia swego programu Komisja Regionalistyczna T. P. N. w Lublinie utworzyła 16 sekcji, a mianowicie 1) przyrodniczą, 2) antropologiczną, 3) etnograficzno-gwaroznawczą, 4) archeologiczną, 5) historyczną, 6) literacko-muzyczną, 7) sztuk plastycznych, 8) szkolno-pedagogiczną, 9) biblioteczną, 10) muzealną, 11) prasową, 12) administracyjno-samorządową, 13) gospodarczo-rolną, 14) przemysłowo-handlową, 15) spółdzielczą, 16) ruchu społecznego.

A. F.

Ankieta Koła Etnologicznego Stud. Uniw. Stefana Batorego. W niektórych miejscowościach Polski np. w Święciańskim (pow. wileński), w Górach Świętokrzyskich i w Sandomierskiem wyrabia się jeszcze dziś łańcuszki i naramienniki z końskiego włosia (czy może tylko z grzywy końskiej?) gdzieś zwane „kopytkami“.

Łańcuszki te są bardzo kunsztownie wykonane. Niegdyś bardzo rozpowszechnione, dziś już zanikają, wypierane przez miejskie wyroby.

Prosimy wszystkich miłośników sztuki ludowej o przysyłanie nam wzorów, ewentualnie rysunków tychże wraz z podaniem miejsca pochodzenia ewent. nazwiska i adresu wykonawcy. Prosimy również o przesyłanie nam dokładnych wiadomości, gdzie jeszcze wyrabiają takie łańcuszki lub gdzie je kiedyś wyrabiano. Odpowiedzi proszę skierowywać pod następującym adresem: *Koło Etnologiczne Stud. U. S. B. Wilno, Zamkowa 11.*
